

Betænkning afgivet af Uddannelsesudvalget den 23. maj 2006

Betænkning

over

Forslag til lov om uddannelsen til professionsbachelor som lærer i folkeskolen

[af undervisningsministeren (Bertel Haarder)]

1. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 5. april 2006 og var til 1. behandling den 2. maj 2006. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Uddannelsesudvalget. Udvalget anmoder om, at lovforslaget henvises til fornyet udvalgsbehandling efter 2. behandling.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 3 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og undervisningsministeren sendte den 31. marts 2006 dette udkast til udvalget, jf. alm. del – bilag 340. Den 27. april 2006 sendte undervisningsministeren de indkomne høringssvar samt et notat herom til udvalget. Henholdsvis den 3. maj og den 15. maj 2006 sendte undervisningsministeren yderligere indkomne høringssvar til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget skriftlige henvendelser fra:

Foreningen af Lærere i Samfundsfag ved Lærerseminarierne,
Foreningen af Seminariernes Lærere i Billedkunst,
Lærerseminariernes Rektorforsamling,
Læreruddannelsens Pædagogiske Fag og
Seminariernes Religionslærerforening.

Undervisningsministeren har over for udvalget kommenteret de skriftlige henvendelser til udvalget.

Deputationer

Endvidere har Lærerseminariernes Rektorforsamling mundtligt over for udvalget redegjort for sin holdning til lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 12 spørgsmål til undervisningsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret. 4 af udvalgets spørgsmål til undervisningsministeren og dennes svar herpå er optrykt som bilag 2 til betænkningen.

2. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (udvalget med undtagelse af SF og EL) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Socialdemokratiets og Det Radikale Venstres medlemmer af udvalget finder det positivt, at lovforslaget vil betyde, at læreruddannelsen bliver bedre til at opfylde folkeskolens behov for linjefagsuddannede lærere, styrker pædagogikken i folkeskolen og højner uddannelsens faglige niveau.

Partierne finder det positivt, at linjefagene får større faglig og pædagogisk tyngde. Samtidig indeholder lovforslaget to nye væsentlige linjefag: dansk som andetsprog og specialpædagogik.

Folkeskolernes behov for linjefagsdækning skal opfyldes, og det er vigtigt, at lovforslaget præciserer, at det er et mål, at hovedparten af de lærerstuderende tager tre linjefag.

Partierne er således tilfredse med, at der nedsættes en faglig følgegruppe, at der gennemføres eksterne evalueringer, som løbende skal give tilbagemeldinger om udviklingen af reformen, herunder målet om højere linjefagsdækning, og at det er en hovedregel, at de lærerstuderende tager tre linjefag. En højere linjefagsdækning er essentiel for det overordnede mål om en bedre folkeskole, og målsætningen om tre linjefag til hovedparten af de lærerstuderende er helt afgørende med den danske skolestruktur med mange små og mellemstore skoler.

Partierne finder det positivt, at den nye læreruddannelse vil styrke samspillet mellem pædagogikken og fagene, da fagdidaktikken bliver et væsentligt element i linjefagene. De studerende skal ikke blot være dygtigere til fagene, de skal også være dygtigere til at undervise i fagene.

Partierne hilser det velkomment, at naturfagene styrkes, da linjefagene natur/teknik og fysik/kemi øges fra 0,55 årsværk til 1,2 årsværk, og at idræt bliver et større og bredere linjefag, så sundhed og motion bliver styrket i folkeskolen.

Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre finder det positivt, at lovforslaget generelt hæver læreruddannelsens niveau ved at højne det faglige niveau i læreruddannelsen, stramme op på kravene til de studerendes kvalifikationer ved optagelse på linjefagene, indføre vejledende timetal i læreruddannelsen og forbedre praktikken.

Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre finder det særlig positivt, at læreruddannelsen ikke bliver opdelt i et småbørnsseminarium og et udskolingsseminarium, som det ellers bl.a. fremgår af regeringens oplæg til Globaliseringsrådet, men at der fortsat er en samlet læreruddannelse.

Hverken Socialdemokratiet eller Det Radikale Venstre finder det tilfredsstillende, at der ikke er afsat penge til at udmønte reformen, herunder til markant efter- og videreuddannelse af seminarielærerne. Partierne vil i forbindelse med finansloven foreslå, at reformen finansieres, så ikke mindst seminarielærerne får det nødvendige kompetenceløft til at kunne undervise i de nye og større linjefag.

Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre efterlyser fortsat en model, der knytter nyuddannede lærere til et seminarium i 1 år efter endt uddannelse for at lette overgangen mellem studium og lærergerning.

Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre har i den forbindelse positive forventninger til følgende formulering i lovforslagets bemærkninger: »I reformen skal også indgå, hvorvidt de nyuddannede lærere ved ansættelse i folkeskolen underviser i deres linjefag, og hvorvidt de bevarer tilknytning til uddannelsesinstitutionen via uddannelsesforløb og lign., der kan lette overgangen fra studium til lærergerning.«

Udvikling af etablerede landsdækkende videntcentre og etablering af nye videntcentre for undervisning i engelsk, læsning, matematik og naturfagene er vigtige elementer i lovforslaget.

Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre ønsker at udvikle forskningstilknytningen til seminarierne/CVU'erne.

Et *mindretal* i udvalget (SF og EL) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Socialistisk Folkepartis medlem af udvalget frygter, at skolelukninger og svækket faglighed bliver konsekvensen af den nye læreruddannelse. De store linjefag på 1,8 årsværk har allerede inden lovforslagets vedtagelse vist sig som et stort problem for både seminarier og folkeskolen. En ny omfattende rundspørge foretaget af Jyllands-Posten dokumenterer SF's største frygt. Cirka halvdelen af de lærerstuderende vælger et af de nye store linjefag på 1,8 årsværk, der giver mulighed for at undervise i dansk, matematik eller naturfag i hele folkeskolen. Ingen lærerstuderende, der har truffet det valg, vil med det nuværende lovforslag kunne komme ud i folkeskolen med mere end to linjefag. Det samme gælder lærerstuderende, der vælger historie, idræt og engelsk som linjefag.

Problemet med, at flertallet af de ny lærere kommer ud i folkeskolen med to linjefag, er, at de så ikke er i stand til at dække folkeskolens behov. Stik imod hensigterne i lovforslaget vil et meget stort antal lærere komme til at undervise i fag, de ikke er uddannet til at undervise i. Samtidig reduceres den fælles kerne i læreruddannelsen, der handler om at gøre lærerne gode til at formidle deres faglige viden. De pædagogiske fag i form af almen didaktik, psykologi og pædagogik reduceres med over 20 pct. Den styrkede faglighed, der lægges op til, rammer dermed som en boomerang, når lærere i stort tal skal undervise i andet end de linjefag, der er styrket markant i omfang. Fagligheden i folkeskolen svækkes naturligvis, hvis lærerne i stor stil kommer til at undervise i fag, de ikke har forudsætninger for. Denne udvikling bliver værre og værre, i takt med at mindre lærerseminarier indskrænker og lukker. Det er perspektiverne for folkeskolen, hvis flertallet holder fast i udkastet til en ny læreruddannelse.

Tilbage står tre oplagte muligheder:

- At forringe undervisningen i landets folkeskoler ved at lade et stort antal lærere undervise i fag, de ikke er uddannet i.
- At lukke et stort antal mindre og mellemstore skoler og udvide de største skoler, hvor der er bedst mulighed for, at lærerne kan dække fagene.
- At ændre lovforslaget, så ingen linjefag kommer til at fylde mere end højst 1,2 årsværk og de pædagogiske fag får større vægt.

SF kæmper derfor målrettet for at ændre lovforslaget. SF kræver en læreruddannelse, der sikrer tilstrækkeligt uddannede lærere med en bred vifte af linjefag, så langt flere børn undervises af lærere med relevante linjefag. SF er med på at styrke fagligheden i samtlige linjefag. Ved at reducere fra de nuværende fire til tre linjefag kan det gøres, samtidig med at de pædagogiske fag styrkes. Lærere skal ud over faglighed også være eksperter i at undervise. Det giver den nødvendige faglige styrkelse af folkeskolen.

SF bemærker også, at regeringens ramme for læreruddannelsen er, at den i lighed med bl.a. pædagoguddannelsen ikke må koste flere penge. Flertallet bag lovforslaget er simpelthen ikke villigt til at ofre én eneste krone ekstra for at styrke en uddannelse, der er helt central for Danmarks fremtid. Det er både bemærkelsesværdigt, forundrende og deprimerende.

SF ønsker at styrke læreruddannelsen og mener, at ekstra midler på udvalgte områder er særdeles gode investeringer. Det er bl.a. helt centralt, at man som en del af uddannelsen snakker udslusning. Lærerne skal de første 2 år være tilknyttet det CVU, de kommer fra, så de kan få faglig sparring og blive støttet i at komme godt i gang med jobbet. Derved undgår man at tabe massevis af penge på gulvet, ved at lærerne, som vi i dag ser det mange steder, alt for hurtigt holder op. I forbindelse med en ny læreruddannelse er det også helt nødvendigt at styrke seminarierne, så de kan blive i stand til at håndtere den nye uddannelse. SF mener ikke, at aftalen om den nye læreruddannelse er god nok.

Enhedslistens medlem af udvalget tager på det kraftigste afstand fra, at læreruddannelsen opdeles efter klassetrin i folkeskolen, også selv om det foreløbig kun er i to fag, nemlig dansk og matematik. Opdelingen vil skade det helt centrale kendskab til eleverne, som er forudsætning for, at eleverne kan tilegne sig praktisk viden, og det vil særlig få sociale konsekvenser for de svageste elever, hvor baggrundsviden om eleven og hjemmet kan være afgørende for barnets skolesucces. Det er særlig problematisk, fordi det rammer klasselærerfunktionen, der typisk varetages af dansk- eller matematiklæreren.

Enhedslisten deler flere af høringsparternes bekymring over, at landets folkeskoler vil få vanskeligheder med at sikre linjefagsdækningen, hvis lærerne kun får to linjefag. Enhedslisten finder det endvidere problematisk, at lovforslaget skævvrider linjefagene, ved at nogle gøres meget små, mens andre opprioriteres. Nogle af de fag, der bliver små, er biologi og geografi, og det betyder, at et samarbejde mellem de naturvidenskabelige fag vanskeliggøres.

Enhedslisten frygter, at lovforslaget – i kombination med at man gør det vanskeligere at få lov at læse eksempelvis fysik/kemi ved at kræve, at man har det på B-niveau fra gymnasiet – vil betyde færre studerende på de naturvidenskabelige fag. Og det betyder dårligere rustede lærere. Enhedslisten finder det problematisk, hvis folk forhindres i at læse noget bestemt, fordi de ikke foretog de rigtige valg, da de var 15-16 år.

Det praktisk-musiske er ikke indtænkt på anden vis end som et tilbud til de studerende om et kursusforløb. Enhedslisten mener, at det er vigtigt, at lærerne kan kommunikere med børnene på anden vis end gennem verbal tale.

Enhedslisten mener, at faget skolen i samfundet skal bevares, idet der er brug for, at lærerne kan placere folkeskolen og dens udvikling i en national, historisk, politisk og kulturel kontekst. Det er ikke nok med en toning af medborgerskab inden for faget kristendom. Enhedslisten kan derfor ikke støtte lovforslaget.

Siumut, Tjóðveldisflokkurinn, Fólkaflokkurinn og Inuit Ataqatigiit var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Troels Christensen (V) Anne-Mette Winther Christiansen (V) Britta Schall Holberg (V)
Tina Nedergaard (V) Ellen Trane Nørby (V) Martin Henriksen (DF) Søren Krarup (DF)
Carina Christensen (KF) fmd. Allan Niebuhr (KF) Christine Antorini (S) Kirsten Brosbøl (S)
Carsten Hansen (S) Bjarne Laustsen (S) Margrethe Vestager (RV) nfm. Bente Dahl (RV)
Thomas Krog (SF) Majbrit Berlau (EL)

Siumut, Tjóðveldisflokkurinn, Fólkaflokkurinn og Inuit Ataqatigiit havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	52	Enhedslisten (EL)	6
Socialdemokratiet (S)	47	Siumut (SIU)	1
Dansk Folkeparti (DF)	24	Tjóðveldisflokkurinn (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	18	Fólkaflokkurinn (FF)	1
Det Radikale Venstre (RV)	17	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	11		

Oversigt over bilag vedrørende L 220

Bilagsnr.	Titel
1	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
2	Henvendelser modtaget før fremsættelsen af lovforslaget
3	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
4	Henvendelse fra Foreningen af Seminariernes Lærere i Billedkunst.
5	Henvendelse af 20/4-06 fra Foreningen af Lærere i Samfundsfag ved Lærerseminarierne
6	Høringssvar og høringsnotat, fra undervisningsministeren
7	Supplerende høringssvar, fra undervisningsministeren
8	Henvendelse af 9/5-06 fra Lærerseminariernes Rektorforsamling
9	Henvendelse af 11/5-06 fra Seminariernes Religionslærerforening
10	Yderligere høringssvar, fra undervisningsministeren
11	Udkast til betænkning
12	Henvendelse modtaget den 22/5-06 fra Læreruddannelsens Pædagogiske Fag
13	Henvendelse af 21/5-06 fra Lærerseminariernes Rektorforsamling

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 220

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om kommentar til henvendelsen fra Foreningen af Seminariernes Lærere i Billedkunst, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om kommentar til henvendelsen af 20/4-06 fra Foreningen af Lærere i Samfundsfag ved Lærerseminarierne, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om kommentar til henvendelsen af 9/5-06 fra Lærerseminariernes Rektorforsamling, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm. om kommentar til henvendelsen af 11/5-06 fra Seminariernes Religionslærerforening, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm., om der er behov for at ændre på læreruddannelsen, hvis det viser sig, at kun godt 40 pct. af de studerende vælger tre linjefag, inklusive dansk som andetsprog og specialpædagogik, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
6	Spm., om ministeren er enig i, at en læreruddannelse, hvor over halvdelen af de studerende afslutter uddannelsen med kun to linjefag, gør det umuligt for en lang række skoler at skaffe kvalificerede undervise-

---

re inden for centrale områder som miljøforhold, menneskers levevilkår på jorden m.v., til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå

- 7 Spm. om, hvor langt antallet af nye lærere med tre linjefag skal ned, før ministeren mener, at det ikke dækker folkeskolens behov og der derfor er grund til at gribe ind og justere læreruddannelsen, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 8 Spm. om, hvad ministeren vil gøre for at nå det langsigtede mål, at lærerne kun underviser i deres linjefag, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 9 Spm. om, hvilke initiativer ministeren vil tage, hvis det viser sig, at ansøgertallet til lærerseminarierne i provinsen falder, og seminarierne dermed kan komme i økonomiske vanskeligheder, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 10 Spm. om redegørelse for begrebet realkompetencevurdering, herunder hvordan det tænkes anvendt, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 11 Spm. om kommentar til henvendelse modtaget den 22/5-06 fra Læreruddannelsens Pædagogiske Fag, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 12 Spm. om kommentar til henvendelse af 21/5-06 fra Lærerseminariernes Rektorforsamling, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå

Fire af udvalgets spørgsmål til undervisningsministeren og dennes svar herpå

Spørgsmålene og svarene er optrykt efter ønske fra SF.

Spørgsmål 5:

Er der behov for at ændre på læreruddannelsen, hvis det viser sig, at kun godt 40 pct. af de studerende vælger tre linjefag, inklusiv dansk som andetsprog og specialpædagogik?

Svar:

I relation til læreruddannelsen indebærer målet om en bedre linjefagsdækning i folkeskolen som hovedregel, at de lærerstuderende har tre linjefag. Forligspartierne vil nøje følge linjefagsdækningen i folkeskolen og de studerendes valg af linjefag, herunder hvor mange der vælger to, henholdsvis tre linjefag. Som det fremgår af lovforslaget nedsættes en faglig følgegruppe, der skal have til opgave at overvåge lovens virkninger, herunder balancen mellem de studerendes valg af linjefag og folkeskolens behov.

Jeg kan i den forbindelse henvide til, at det prøvevalg af linjefag i den foreslåede læreruddannelse, som knapt 400 studerende på Frederiksberg Seminarium i april måned deltog i, viser, at fordelingen af de lærerstuderendes linjefag vil svare nogenlunde til skolens behov. Undersøgelsen, der naturligvis må læses med en række forbehold, herunder at der ikke er tale om reelle linjefagsvalg, er vedlagt Foreningen af Frie Samarbejdende MVU Institutioners høringssvar til lovforslaget, som er sendt til Uddannelsesudvalget den 27. april 2006, jf. L 220 – bilag 6.

Undervisning i folkeskolen af linjefagsuddannede lærere beror på en række forhold udover valg af linjefag i læreruddannelsen. Det gælder bl.a. forhold som skolernes prioritering i forbindelse med rekruttering af nye lærere, principper for fagfordeling på skolerne og efteruddannelse af lærere.

Regeringen har på Finansloven for 2006 afsat 175 mio. kr. i årene 2006-2009 til en målrettet efteruddannelse af lærere og skoleledere for bl.a. at forbedre efteruddannelsesindsatsen inden for skolens centrale fag dansk, matematik, engelsk og naturfag. Det forventes, at en del af midlerne skal anvendes til give lærere linjefagskompetence inden for de fag, hvor der er størst behov for at øge linjefagsdækningen.

Regeringen vil fremlægge en plan for, hvordan og hvornår regeringens langsigtede mål, at lærere for så vidt angår de centrale fag kun kan undervise i deres linjefag, kan realiseres.

Spørgsmål 6:

Er ministeren enig i, at en læreruddannelse, hvor over halvdelen af de studerende afslutter uddannelsen med kun to linjefag, gør det umuligt for en lang række skoler at skaffe kvalificerede undervisere indenfor centrale områder som miljøforhold, menneskers levevilkår på Jorden, samfundsmæssige forhold, sprogkundskaber, musik og nogle praktiske og kreative fag?

Svar:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 5 stillet af Folketingets Uddannelsesudvalg den 15. maj 2006 i forbindelse med behandlingen af Lovforslag nr. L 220 af 5. april 2006 om uddannelsen til professionsbachelor som lærer i folkeskolen.

Spørgsmål 7:

Hvor langt skal antallet af nye lærere med tre linjefag ned, før ministeren mener, at det ikke dækker folkeskolens behov, og der derfor er grund til at gribe ind og justere den læreruddannelse, der i øjeblikket bliver behandlet i Folketinget?

Svar:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 5 stillet af Folketingets Uddannelsesudvalg den 15. maj 2006 i forbindelse med behandlingen af Lovforslag nr. L 220 af 5. april 2006 om uddannelsen til professionsbachelor som lærer i folkeskolen.

Spørgsmål 8:

Hvad vil ministeren gøre for at nå det langsigtede mål, at lærerne kun underviser i deres linjefag?

Svar:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 5 stillet af Folketingets Uddannelsesudvalg den 15. maj 2006 i forbindelse med behandlingen af Lovforslag nr. L 220 af 5. april 2006 om uddannelsen til professionsbachelor som lærer i folkeskolen.